

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

האשה
החשובה הודפת
צדקה וחסד
מרת
רודה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 797

מסכת מועד קטן כ' - כ"ו ♦ עדיות ב', ד' - ב', ה'

בס"ד, ה' אלול תשע"ד

השבוע בגליון

- ♦ מסע הצלב הראשון
- ♦ הזכרת נשמות ביום טוב בקריאת "איש כמתנת ידו"
- ♦ טעם אמירת "זכור" - דע מאין באת ולאן אתה הולך
- ♦ חיוב עמידה מפני המת ועמידה מפני גבאי צדקה

- ♦ שני דינים בחובת כפיית המיטה
- ♦ מנהג "זכור" בארץ ישראל ובחוצה לארץ
- ♦ הזכרת המתים ותפילה עליהם - מועילה
- ♦ יום הכיפורים - כפרה לחיים ולמתים

דבר העורך

מחול! מחול! מחול!

לפנינו עובדה מדהימה, על עבודת המידות של תלמיד חכם שחי לפני כמאתיים וחמישים שנה, ויום הזיכרון שלו חל בימים אלו.

באותן שנים כיהן כרב בעיירה בשם זיבלין, תלמיד חכם מופלג בשם רבי שמשון זצ"ל, שהיה עניו וצדיק, ונפטר בג' אלול ה'תק"ז. מוצנע במעשיו ובהנהגותיו היה רבי שמשון זצ"ל, ואף המעשה שלפנינו היה נותר עלום וגנוז בקדמוניות, אלמלא זכה לפרסום על ידי האדמו"ר מוה"ר"א מסלונים, זי"ע, בעל ברכת אברהם.

שני תנאים התנה רבי שמשון זצ"ל עם פרנסי הקהל, בעת שביקשו להכהן בקהילתם. הראשון שבהם, כי על פיו ישק כל דבר, קטן כגדול, בהנהגת הקהילה. אם לא כן, אינו מוכן ליטול על עצמו אחריות על קהילתם. התנאי השני הוא, כי במהלך ימות השבוע לא יטרידוהו בעניינים שוטפים של הציבור, אלא אם כן נדרשת הכרעה דחופה שאינה ניתנת לדחייה.

בכל ימות השבוע היה יושב רבי שמשון זצ"ל בבית המדרש, מיום ראשון ועד יום שישי, ושוקד בהתמדה על תלמודו. לימים אמרו בני קהילתו, כי לא היה צריך להתנות עמם את שני תנאיו, שכן, בראותם את גודל שקידתו בתורה הקדושה, ברי להם כי לא בתבונה ינהגו אם לא ישעו לעצתו ולהוראותיו. ומאידך גיסא, אין מי מהם אשר יהיו להפריע לרב בענייני דיומא, בעת שהוא שקוע בלימודו ואש התורה מלפפתו.

בצהרי יום השישי היה רבי שמשון זצ"ל שב לביתו, ובעצת שבת המלכה היה מתוועד עם ראשי הקהל,

דף כא/א שלא קיים כפיית המטה

שני דינים בחובת כפיית המיטה

במאמר הבא נתוודע לדרך לימודו המרתקת של הרב מבריסק זצ"ל.

בגליון הקודם עסקנו בדין כפיית המיטה.

הרמב"ם (הלכות אבל, פרק ד', הלכה ט') פוסק, כי כפיית המיטה אינה באה לידי ביטוי בהפיכתה בלבד, אלא ביום הראשון חובה על האבל לשבת עליה.

פסיקתו זו אומרת דרשני. אם חובה לשבת על המיטה הכפויה, מדוע דווקא ביום הראשון? מה נשתנה היום הראשון מיתר הימים? זאת, ועוד: מדברי הרמב"ם (שם, פרק ה', הלכה י"ח) עולה, כי **בכל שבעת ימי האבלות** קיימת הלכה שעל האבל לישון על המיטה הכפויה, ואם לא עשה כן לא קיים את חיוב כפיית המיטה.

מכח שאלות אלו מוכיח הרב מבריסק זצ"ל, כי שתי הלכות נפרדות ישנן במנהג כפיית המיטה. דין אחד קובע כי אסור לאבל שתהיה מיטתו זקופה. הוי אומר, אין זה דין חיובי בלבד - כפה את המיטה, אלא יש כאן גם איסור - בל תהא מיטתך זקופה (וכך הביא הגרי"ז בחידושו לרמב"ם שם מאביו הגר"ח שדייק כך מהרמב"ם פרק ה' הלכה א'). דין זה תקף בכל שבעת ימי האבלות בהם אסור שמיטתו תהא זקופה.

דין נוסף יש בהלכה זו, לכפות את המיטה במעשה פעיל המוכיח את 'כפיית המיטה' משום אבלות. מעשה זה מתבצע על ידי ישיבה על המיטה הכפויה. לקיום דין זה אין צורך בישיבות חוזרות ונשנות, אלא די בישיבה אחת בלבד, שכן, לא באה ישיבה זו אלא להורות כי הוא כפה את מיטתו לשם אבלות.

צעילוי נשמת

הר"ר **זאב פרומר** ז"ל

ב"ר שאול דב ז"ל

נלב"ע ה' אלול תשס"ז

תנצב"ה

צעילוי נשמת

הר"ר **יחיאל מאיר ברנד** ז"ל

ב"ר יששכר דב הכהן ז"ל
נלב"ע ז' אלול תשמ"ח

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו ידידו
הר"ר אפרים ברנד ומשפ' שיחיו - גבעתיים

צעילוי נשמת

מרת **פרידה גילה פסקוביץ** ע"ה

ב"ר מאיר ז"ל

נלב"ע י' אלול תש"ע

תנצב"ה

הונצחה ע"י משפחת פסקוביץ שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **קלונימוס קלמן דוד גרינבוים** ז"ל ב"ר שמעון ודבורה הי"ד

נלב"ע י' אלול תש"ע **תנצב"ה**

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

נר ה'
נשמת
אדם

זהו שאומר רבי יוחנן בגמרתנו: "ישב על גבי... קרקע... לא יצא ידי חובתו, ואמר רבי יוחנן: שלא קיים כפיית המיטה". לאמר, יש דין לשבת בדווקא על מיטה כפוייה כדי להורות כי כפה את מיטתו כאבל.

ומדוע דווקא ביום הראשון עליו לעשות כן, ולא בימים האחרים?

התשובה לכך ברורה ופשוטה; הרמב"ם מבהיר בהלכה הראשונה של הלכות אבלות: "ואין אבלות מן התורה אלא ביום ראשון בלבד, שהוא יום המיתה ויום הקבורה, אבל שאר השבעה ימים אינו דין תורה... ומשה רבינו תיקן להם לישראל שבעת ימי אבלות". לפיכך עליו לשבת על המיטה הכפוייה ביום הראשון, בו חובתו להתאבל מן התורה, ואילו בימים האחרים כבר לא קיים את מצוות התורה, שהרי הימים האחרים אינם מן התורה כי אם מתקנת משה רבינו.

אמנם, אבל שמסיבה כלשהיא לא ישב על מיטה כפוייה ביום הראשון, חייב לעשות זאת באחד מן הימים הבאים של אבלותו, כדי לקיים לפחות דין אבלות מדרבנן [ולפיכך בפרק ה' סתם הרמב"ם וכתב לשון שעליו לישון על המיטה הכפוייה, מפני שאין הלכה זו מתייחסת דווקא ליום הראשון אלא לכל תקופת אבלות] [חידושי מרן ר"ז הלוי, הלכות אבל שם].

מנהג "יזכור" בארץ ישראל ובחוצה לארץ

במסכת מועד קטן אנו לומדים בארוכה על דיני האבלות.

כאן המקום להתייחס למנהג "הזכרת הנשמות".

לשוא יחפש הלומד את מנהג "הזכרת הנשמות" בין שורות הגמרא, כי לא ימצאנו. מקורו של מנהג זה בתקופה מאוחרת יותר, והוא התפשט בקהילות אשכנז רק בתקופת הראשונים, לפני כאלף שנים.

הזכרת המתים ותפילה עליהם - מועילה: על כך שהזכרת המתים ותפילה עליהם מועילה כבר נאמר במדרש, כי כאשר מבקשים רחמים על המת "זורקים אותו מגהינם כחץ מן הקשת" (פסיקתא רבתי סי' כ', פסקא מתן תורה). רבי אלעזר מגרמיזא, בעל הרוקח (הלכות יום הכיפורים), נדרש למנהג זה שפשה בימיו וכתב: "כי החי יכול לבקש להקל דין המת כדוד על אבשלום וכרבי יוחנן על אחר", שאמר: "לכשמות אפסוק עשן מקברו" (חגיגה טו/ב).

יום הכיפורים - כפרה לחיים ולמתים: השולחן ערוך כותב בהלכות יום הכיפורים (או"ח סימן תרכ"א סעיף ו'): "נהגו לידור צדקות ביום הכיפורים בעד המתים". הרמ"א מוסיף על כך: "ומזכירין נשמותיהן, דהמתים גם כן יש להם כפרה ביום הכיפורים", ולכן נקרא שמו "יום הכיפורים" בלשון רבים, לפי שמכפר הן על החיים והן על המתים. לגבי אמירת "יזכור" במהלך השנה כותב הרמ"א (או"ח סימן רפ"ד סעיף ז'), כי בכל שבת "נהגו להזכיר אחרי קריאת התורה נשמת המתים".
מתי התחיל מנהג זה?

מסע הצלב הראשון: מתברר, כי לאחר הפרעות הקשות והגזרות הנוראות אחר מסע הצלב הראשון, הידועות כ"גזירות תתנ"ו" [1096], נהגו להזכיר את נשמות הקדושים בשתי שבתות בשנה. בשבת שלפני חג השבועות, בה הושמדו קהילות שפיירא, ורמיזא ומגנצא, הידועות בכינוין "ש"ם", ובשבת לפני תשעה באב, בה אירעו הפרעות העיקריות במגנצא (מנהגות וורמייזא, לרי"ל קירכום).

הזכרת נשמות ביום טוב בקריאת "איש כמתנת ידו": כמתיים שנה לאחר גזירות תתנ"ו, בתקופתו של המהרי"ל, התפשט המנהג לומר "יזכור" גם ביום טוב. הכלל שרווח הוא, כי בכל יום שבו קוראים בתורה את הפסוק "איש כמתנת ידו, כברכת ה' אלוקיך אשר נתן לך" (דברים טז/יז), מזכירים בו את הנשמות (מהרי"ל, דיני הוש"ר). טעם הדבר, לפי שבעת אמירת "יזכור" נוהגים לתת צדקה עבור המתים, לפיכך, ראו לנכון לומר "יזכור" ביום שבו קוראים בתורה על אודות מצוות הצדקה.

שומע ומחליט את אשר יש להחליט, ומקבל את קהל בני עדתו, איש איש אשר על לבו. ויהי היום, שיום שלישי היה, ואשת הרב יצאה השוקה לרכוש דגים לכבוד שבת קודש. בהתקרבה אל דוכן הדגים, ותנח אשת הרב את עינה החדה על דג כרסתני, שעדיין כעפעע בפיו כאומר "לכבוד שבת קודש", וכמעט ששלחה את אמתה ותקחהו, כדי להכניסו אל הגיגית שבביתה ולשמרו עדי גייע רגעו הגדול, ולפתע הופיעה אשת הגביר, פתחה את ארנקת הגדוש אל מול עיניו הנוצצות של מוכר הדגים ושלשה את הדג אל סלה.

לא הסתפקה אשת הגביר בכך, לפי שזה מימים היה בלבה על אשת הרב, כי... ותפער את פיה, ותטח באשת הרב דברי פגיעה שיש בהם כדי להעליב אדם מן השורה ולהלבין את פניו. לאור תגובתם של בני הקהילה אין זה מן הנמנע לשער, כי לא היתה זו הפעם הראשונה בה החצינה אשת הגביר את יחסה לבני אנוש שמטבעות זהב אינם גודשים את ארנקם.

מיד לאחר שמוכר הדגים אץ רץ לספר את אשר התרחש בד' אמותיו, ויקהלו ויבואו בני הקהילה בדברים זה עם זה, על דבר אשר התאנתה אשת הגביר לאשת הרב, ויגמרו אומר למחות על כבוד התורה אשר חולל. אותו שבוע לא היה איש מבני הקהילה שלא היו על לשונו חמשה או ששה מימרות ומדרשים העוסקים בכבוד התורה, והיו הכל שחיים בעוולה שעוללה אשת הגביר ובלקח שיש לאלפה. הגיעו הדברים לידי כך, ששני גבאי בית הכנסת המרכזי, שזה עתה מלאו עשרים ושתיים שנים תמימות מני פסקו מהביט זה לעבר זה, עשו יד אחת למען "כבוד התורה".

תחילה שבה הרבנית אל ביתה ובלבה מאום. צדקנית היתה, והשנים במחיצת בעלה הדגול לימדוה כי לא נתבזתה בדבריה של אשת הגביר, ובלבה הרחום אף חמלה על אשת הגביר אשר אינה מוצאת מנוח לנפשה, עד שהניאוה יצריה לנהוג כפי שנהגה.

ברם, אנשים טובים נדברו עם הרבנית, כי למען כבוד הרב דמתא ולמען כבוד התורה, עליה לשכנע את בעלה הרב ולדבר אל לבו, כי יש לעשות מעשה אשר יבהיר, כי המעשה שנתעשה - בלתי יעשה. בין כך ובין כך חלחלו הדברים ללבה, ובסופו של דבר צלחו דבריהם, היא חשה גם חשה, פגועה ועלובה.

אם לא היה רבם הגדול יושב ושונה את תורתו בבית המדרש במשך כל ימות השבוע, ואם לא היה מתנה עמם כי לא יטרידוהו בימות השבוע בדבר שאינו בר-דחיה, היו בני הקהילה גודשים את בית המדרש בפנים זעומות ומבקשים את רשות הרב לפעולות הרבות שבאמתחתם. למען האמת, החלו להבקע אי אלה סדקים בחומת הלכידות שאפיינה את בני הקהילה מני אירע המקרה, בדבר סוג הפעולה שיש לנקוט, אך הכל הסכימו, כי את אשר יאמר הרב - יעשו.

הכל המתינו בציפייה דרוכה למוצאי שבת. ואילו הרבנית... בצהרי יום השישי בא הרב אל ביתו, כמנהגו מימים ימימה, וילבש את שמלותיו ויצא אל בית הכנסת, ובשובו נגלה לעיניו מחזה מפתיע. על שולחן השבת ניצב וגם עמד גביע הקידוש שלו, בקבוק היין, כוס, צלחת, מזלג, סכין וכפית, שתי חלות ותו לא. על שולחן קטן בצד החדר, לידו עמדה הרבנית מכונסת בעצמה, היתה מערכת כלים נוספת, עבור הרבנית.

מה לך רבנית? תמה הרב בכל מאדו, על שכן עשית? **ותען** הרבנית ותאמר: נוכחתי כי איני ראויה להיות רבנית... ותספר את אשר אירע לה.

- **והבריות** שותקות? שאל.
ויארו פניה, חלילה. פלוני אומר, כי יש לעשות... **ויישב** הרב וינחם את אשתו וידבר על לבה, ויפתח בפניה ספרי קודש וכתבי קודש העוסקים בעבודת המידות, עד אשר היו שניהם כאיש אחד בלב אחד, ותשב שמחת השבת אל ביתם.

ההבדל בין ארץ ישראל לבין חוץ לארץ: החגים בהם קוראים את הפסוק "איש כמתנת ידו", בחוץ לארץ: יום טוב אחרון של פסח, יום טוב שני של שבועות ויום שמיני עצרת ובשלתם נוהגים לומר "יזכור". ברם, בארץ ישראל, אין קוראים פסוק זה כלל בימים טובים, ולכאורה אין מקור לאמירת "יזכור" בארץ ישראל בימים טובים, למעט ביום הכיפורים (אולם, ראה "גשר החיים" פרק ל"א).

טעם אמירת "יזכור" - דע מאין באת ולאן אתה הולך: מעניין לציין, כי רבי יום טוב ליפמן מילהויזן, בעל "ספר נצחון", מן הראשונים, כותב טעם אחר לאמירת "יזכור" ביום טוב. "מנהג כשר הוא", מכנה רבי יום טוב את אמירת "יזכור", "כי אמנם פינת התורה תלוייה בו, להאמין בהישארות הנפש וגמול העונש, והוקבע ברגל - שיזכור יום המיתה ולא יקל בשמחתו ראש" (מנהג אשכנז הקדמון, עמ' 309). כלומר, בכוונה תחילה נקבעה אמירת "יזכור" בעיצומו של חג, כדי שאווירת החג לא תגרום לקלילות דעת, אלא יזכרו האנשים מאין הם באו, לאין הם הולכים ולפני מי הם עתידים ליתן דין וחשבון.

תפילת "אב הרחמים": לפני סיום נזכיר את שכותב הרמ"א (שולחן ערוך או"ח סימן רפ"ד סעיף ז') כי את תפילת אב הרחמים נוהגים לומר בשבתות השנה אחר קריאת התורה, והיא בעצם תפילה להזכרת הנשמות.

נחתום בדברי הלבוש (סימן ת"צ סעיף ט) הכותב, כי על ידי הזכרת הנשמות ב"יזכור", יזכור ה' גם את המתפללים לטובה בזכותם.

דף כה/א קום מדוכתיך דלאו אורח ארעא דקאים רב הונא

חיוב עמידה מפני המת ועמידה מפני גבאי צדקה

מעשה נורא מובא בגמרתנו.

כשנפטר רב הונא החלט לקברו במערת רבי חייא ובניו. בשעה שהכניסו את ארונו של רב הונא למערה, שמע רב חגא שחזקיה, בנו המת של רבי חייא, אומר לאחיו המת יהודה: קום! אין זה ראוי שנשכב בשעה שרב הונא עדיין לא בא אל מקומו. נעמד יהודה מקברו עם עמוד של אש, ורבי חגא התיירא מן המחזה והציב את ארונו של רבי הונא לחצוץ בינו לבין עמוד האש.

מעשה נורא, שהפוסקים דנו בו הלכה למעשה.

הלכה פסוקה היא (טור ושולחן ערוך יו"ד סימן סס"א סעיף ד'): "אפילו במקום שאינו צריך ללוות את המת, צריך לעמוד מפניו". לאמר, יש לעמוד בפני המת בעת הלווייתו.

לעמוד מפני מלווי המת: מדבריהם משתמע, לכאורה, כי מפני המת צריך לעמוד, אך הט"ז מציין על אתר (ס"ק ב'): "פירוש, מפני העוסקים עמו, שהם גומלי חסדים", שכך נאמר בירושלמי: הקימה בעת הלוויית המת, אינה מפניו אלא מפני הנושאים את מיטתו והמלווים אותו, שהם מקיימים מצוות גמילות חסדים.

עם זאת, מקשה הט"ז, הן בגמרתנו מבואר כי במערת הקבורה אמר חזקיה ליהודה לעמוד מפני רב הונא, הרי שהעמידה היא מפני המת!

מכורח הסתירה בין המשתמע מסוגייתנו לבין הירושלמי מסיק הט"ז, כי אם המת אינו תלמיד חכם, העמידה היא רק בגין נושאי המיטה ולא מפני המת עצמו. ואילו בהלוויית תלמיד חכם, יש צורך לעמוד גם מפני המת עצמו.

כמעט גש הרב את גביעו ביו, כששאל: מתי אירע המקרה?

- **"דינסטאג"**, ביום שלישי.

- **"דינסטאג!?"**, נחרד הרב וילפת, ומאז ועד היום את שומרת טינה בליבך על בת ישראל? אמנם מתפקידי כרב העיר לדאוג לבל יישנה המקרה, אך את, רעבצען יקרה, שומרת את טינה לבת ישראל?!

הרבנית, שכבר מפוייסת היתה ומנוחמת, התעצבה אל לבה, לפי שאשה גדולה היתה גם היא, ועבודת המידות היתה מלאכתה מימים ימימה, ותכרז בקול נרעד, מוחלת! מוחלת! מוחלת!

עדיין לא מזוג הרב את כוס היין.

נמנו שניהם וגמרו, וילבש הרב את אדרתו השבתית, ויצא מלווה ברעייתו הצדקנית אל רחוב העיר ופניהם מועדות אל הבית שבו שכן הדג שבעטיו החל הכל.

לכשהודיעה משרתת הגביר כי "הרב והרעבצין בפתח", תפסה אשת הגביר את מגש הדגים בחלחלה, ותיגש עמו אל הדלת לאמר: קחווה, שלכם הוא, סלחו לי, כי חטא ופשע עויתי. אך הרב והרבנית ענו לנגדה: חלילה וחס, באנו לבקשך, מחילה, על אשר מ"דינסטאג" ועד עתה נטרנו טינה בלבנו כנגדך... והיו הגביר והגבירה עומדים כנגד הרב והרבנית ומכריזים "מחול, מחול, מחול"; "גוט שאבעס", "גוט שאבעס".

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה, כותבתנו: ת.ד. 474 בני ברק, פפס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף כג/א אינו יוצא מפתח ביתו

עדיין לא היה לאבל

על הפסוק (בראשית כג/ג) "ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל בני חת לאמר", אומר הספורנו, כי הסיבה שיצא וידבר אל בני חת, היא מפני שקם "מעל פני מתו", שעדיין לא נקבר ולא חלה עליו אבלות...

דף כה/א חכם שמת הכל קרוביו

להטמא לזה שזן אותו

בדרך רמז מפרש בעל כלי יקר (ויקרא, אמור) את הפסוק "כי אם לשארו הקרוב אליו", כי הכוונה לדון זה: חכם שמת - הכל קרוביו. "שאר" היינו מזונות. על האדם להטמא לשארו, כלומר זה הזן אותו, שהוא מקורב אליו. ומיהו המזין את בני האדם? - כבר אמרו חז"ל כל העולם כולו ניזון בשביל חניגא בני..."

דף כה/א סבור לשלשולי דרך גגין... סבור לאשנויי מפוריא לפוריא... פרוס בבא ואפקוה

לשבור מושגים צרים

היו אומרים הספדנים:

לעילוי נשמת

הר"ר **יוסף מיץ** זצ"ל

ב"ר מרדכי זצ"ל נלב"ע ט' באלול תשל"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הרב **דוד יהודה** זצ"ל

ב"ר חיים גדליהו בנט זצ"ל נלב"ע י' באלול תשל"ג

וזוגתו הרבנית **אסתר** ע"ה

ב"ר שלמה צבי הברמן זצ"ל נלב"ע י"ט בסיון תשל"א

תנצב"ה

הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **חיים הילל** ז"ל

ב"ר שמואל ז"ל נלב"ע ה' באלול התשנ"ב

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

ההשלכה ההלכתית באה לידי ביטוי בהלווייה שבה נכרים הם הנושאים את הנפטור. במקרה זה, לדעת הט"ז, אין חובה לעמוד בפני הלווייה, שהרי חובת העמידה היא מפני נושאי המיטה ולא מפני המת (פתחי תשובה שם ס"ק ג').

ואילו בשו"ת יד אליהו (מלובלין, סימן נ"ד) טוען, כי גם מפני מת שאינו תלמיד חכם יש לעמוד, ואילו הירושלמי לא התכוון אלא שסיבת העמידה מפני המלוים עיקרית יותר לעומת סיבת העמידה מפני המת. נפקא מינא - שאדם העוסק במלאכתו אינו צריך להפסיק ממלאכתו כדי לעמוד בפני מת, אך אם באותה שעה נושאים את מיטתו, עליו להפסיק כדי לעמוד בפני הנושאים את המיטה, לפי שמקיימים מצוות גמילות חסדים [ועיי"ש מה שהקשה על הט"ז, שאין להוכיח מסוגייתנו, מפני שבני רבי חייא לא היו בין החיים].

ראוי לציין, כי לא רק בפני נושאי המיטה יש לעמוד, אלא בפני כל אדם ההולך ומתעסק במצווה! כך כותב הט"ז (שם): "דבכל דבר מצווה שאדם הולך ומתעסק בה, יש לעמוד בפניו". בעל שו"ת יד אליהו (שם) מציין, כי הדברים אמורים גם לגבי גבאי צדקה המהלך בדרכו לאסוף צדקה ולא רק בשעת ההתרמה עצמה. עם זאת, אין הדברים אמורים אלא בגבאי צדקה שאינו נוטל שכר על מלאכתו [וראה בשו"ת מנחת יצחק ח"י סימן פ"ו, ובשו"ת משנה הלכות ח"ד סימן רל"ז, שכתבו שבאופנים שונים יש לעמוד גם בפני גבאי הנוטל שכר על מלאכתו].

ההמון לא הכיל ולא הקיף את גדולתו וקדושתו של רב הונא. חיפשו, איפוא, בדרכים שונות להציג לפני העם אולם לבסוף נמלכו כי טוב ביותר "פרוס בבא", לשבור את הפתח הצר של האדם, להרחיב את מושגיו בגדלות ובקדושה, עד כי יבין את מעלת רב הונא, חלף להוריד את רב הונא אליו...

דף כה/ב כי נח נפשיה דרבי אבהו אחיתו עמודי דקסרי מיא

אבלות אצל הקיסר

דרש רבי יוסף מסלוצק:

אין הכוונה לעיר קיסרי, אלא לקיסר בכבודו ובעצמו. רבי אבהו היו מהלכים אצל הקיסר (ראה חגיגה יד/א, כתובות יז/א, סנהדרין יג/א). במותו נעו וחלו קציני הקיסר ושריו והורידו עליו דמעות, כי חשו היטב במותו ובהעדרו... (דרשות רבי יוסף מסלוצק, עמ' 15).

דף כה/ב נשוק כיפי דפרת... נשוק כיפי דדגלת

המנהיג והגשר

כשנסתלקו לבית עולמם רבה, רב יוסף, אביו ורבה, נשברו גשרי פרת וחדקל.

תוכן הדברים, אמר רבי חיים קרייזורט, רבה של אנטוורפן, כי המנהיג והגדול תפקידו לגשר בין שכבות העם, ובין העם גופו לאלוקיו. כשמתו - נשברו הגשרים... (קול התורה, ניסן תשס"ד).

צעילוי נשמת

מרת **נחמה ליבא בטלמן** ע"ה

ב"ר אברהם שמואל מנא ז"ל

נלב"ע ז' באלול תשנ"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **צפורה הויזמן** ע"ה

ב"ר יחיאל ז"ל

נלב"ע ה' באלול תש"ע

תנצב"ה

הונצחה ע"י בעלה ידידנו

הר"ר **שמואל הויזמן** ומשפחתו שיחיו

כל ההלכות שלא ידעתם **מאורות ההלכה**

חדש
יצא לאור
חלק ז'

סיכום של ספרי ההלכה האחרונים • ניסוח בהיר וקולח • כ-3500 ערכים במפתח העניינים

להשיג בחנויות הספרים המובחרות | מאורות הדף היומי: 1700-500-151

